

Reforma právnických studií v Rakousku.

Univ. prof. Dr. O t. S o m m e r (Praha).

Rakouská reforma může nás zajímati z nejednoho důvodu. Úprava naše a úprava rakouská mají společný základ v zákonu z r. 1893, reformovaném jen zcela nepatrně u nás r. 1919 a v Rakousku r. 1922 (zavedením obligatorních praktických cvičení). Již před převratem bylo o reformě studijního řádu mnoho uvažováno, zejména v anketě, provedené r. 1913/14 mezi právnickými fakultami na základě návrhů, jež vypracovala r. 1913 komise pro reformu správy v podrobně odůvodněné osnově reformy právnických studií. V nedávné době došlo k radikální reformě právnických studií v Německu¹⁾ na podkladě ideologie Třetí říše.

K jaké reformě dospěli z těchto předpokladů a za těchto poměrů v Rakousku? Rakouské nařízení²⁾ upravuje jednak řád studií, jednak státní zkoušky. O doktorátu práv není ustanoveno nic nového.

I.

Studijní řád zachovává třísemestrové studium historicko-právní jako prvý oddíl studií, prodlužuje však studia další o jeden semestr a dělí získaných tak šest semestrů na dva další oddíly, třísemestrový judiciální (druhý oddíl) a třísemestrový státovědecký (třetí oddíl). Každý oddíl jest zakončen theoretickou státní zkouškou, jejíž vykonání je podmínkou vstupu do dalšího oddílu. Pořad oddílu je stanoven zákonem a nemůže býti studujícím měněn. Studující musí v každém oddílu absolvovati na tuzemské fakultě alespoň jeden semestr, takže jen dva semestry v každém oddíle by mohl studovati v cizině. Přeruší-li někdo studia na dobu delší deseti souvislých semestrů, pozbývají semestry a zkoušky před tím absolvované platnosti.

¹⁾ Nejlépe o tom informuje nyní *Eckhardt*, *Das Studium der Rechtswissenschaft*, 1935.

²⁾ Ze dne 21. září 1935 č. 378 zák., vydané na základě zmocňovacího zákona vysokoškolského č. 266/1935, s působností od počátku stud. roku 1935/36.

1) V *oddíle prvním* jsou mimo dosavadní předměty (právo římské 12 hodin, církevní 7 hod., německé 9 hod. a rak. ústavní a správní dějiny 5 hod. a alespoň z jednoho z těchto předmětů dvouhodinné cvičení) zavedeny jako povinné tyto nové přednášky:

- a) filosofický úvod pro posluchače věd právních a státních (4 hod.)
- b) úvod do základních pojmů státních a právních (2 hod.)
- c) úvod do základních pojmů národ. hospodářství (2 hod.)
- d) úvod do společenské nauky (2 hod.)

Tyto úvodní přednášky musí býti slyšeny v prvním nebo ve druhém semestru. Úvod filosofický a přednáška o ústavních a správních dějinách mohou býti poslouchány ve fakultě filosofické, není-li o ně postaráno fakultou právnickou. Z úvodu do základních pojmů státních a právních musí býti vykonána zkouška, jež jest podmínkou pro připuštění ke zkoušce státní. Konečně jest předepsáno dvouhodinné cvičení řečnické.

2) *Druhý oddíl* má jako povinné přednášky mimo právo občanské (18 hod.), obchodní a směnečné (7 hod.), civilní řízení soudní (12 hod.) a právo i řízení trestní (10 hod.) ještě

- a) mezinárodní právo soukromé a trestní (3 hod.)
- b) kriminologii (2 hod.)

Také zde je předepsáno praktické cvičení z jednoho ze čtyř základních předmětů výše uvedených.

3) *Třetí oddíl* skládá se z těchto povinných přednášek:

- a) obecná nauka o státu a rakouské právo ústavní (8 hod.)
- b) nauka správní a rakouské právo správní (10 hod.)
- c) správní řízení a správní soudnictví (2 hod.)
- d) právo sociální se sociálním pojištěním (2 hod.)
- e) právo mezinárodní (5 hod.)
- f) právní filosofie se zvláštním zřetelem ke křesťanské filosofii právní (5 hod.)
- g) národní hospodářství (teorie a politika, 10 hod.)
- h) sociální politika (3 hod.)
- i) věda finanční (5 hod.)
- k) finanční právo (2 hod.)
- l) statistika (3 hod.)
- m) novější dějiny (3 hod.), jež dlužno poslouchati na fakultě filosofické.

Přednáška o právní filosofii musí býti poslouchána v prvním nebo ve druhém semestru tohoto oddílu a jest z ní předepsána zvláštní zkouška. Praktická cvičení jsou předepsána dvě, a to buď ze skupiny a) b) e), nebo ze skupiny g), i), l).

4) Mimo přednášky povinné má býti zajištěno periodické konání přednášek o rakouském zákonodárství agrárním, o cizích právech a o srovnávací právovědě, o státním účetnictví, o soudním lékařství a o forensní psychiatrii.

V rámci přednášek a hodin pro ně určených mají se konati podle možnosti konversatoria.

Absolvování praktických cvičení jest podmínkou připuštění ke státní zkoušce. Vysvědčení o návštěvě cvičení může býti odepřeno při nedostatečné pílí nebo při špatném prospěchu.

Mimo to konají se semináře, jiná cvičení a kolegia speciální, jimiž si mají posluchači doplniti počet přednášek na předepsaných 20 hodin semestrálních. Semináře mohou býti navštěvovány teprve po vyslechnutí hlavní přednášky.

II.

Státní zkoušky jsou nadále nyní přístupny pouze rakouským příslušníkům. Pro cizince platí ustanovení přechodná. Zkoušky mohou se konati nejdříve ve dvou posledních týdnech třetího resp. šestého a devátého semestru. Mohou býti opakovány nejvýš třikrát. Pro státní zkoušky historickoprávní a judiciální jsou stanoveny termíny na počátku a na konci semestru zimního a na konci semestru letního. Státovědecké zkoušky konají se po celý rok. Předměty zkoušky historickoprávní a judiciální jsou nezměněny, jen u práva trestního se výslovně vytýká »se zřetelem ke kriminologii«.

U státovědecké zkoušky jsou předměty následující: obecná nauka státní a rakouské právo ústavní; nauka správní a rakouské právo správní se správním řízením a soudnictvím; právo mezinárodní (veřejné); národní hospodářství s politikou sociální; finanční věda se zvláštním zřetelem k rakouskému právu finančnímu.

III.

Rakouská reforma přiklonila se v základě k návrhům někdejší komise pro reformu správy, jež prvá přišla s myšlenkou rozdělení studium práv do tří samostatných oddílů. Tehdy však mělo býti studium historickoprávní zkráceno na dva semestry. Od toho bylo nyní upuštěno a právem, poněvadž třetího semestru je na počátku studií nezbytně třeba, má-li studium historickoprávní míti možnost položit alespoň základy k vědeckému studiu práva. Při dvou semestrech by bylo prakticky vyloučeno konati s posluchači tohoto oddílu cvičení seminární.

Nevadí, že tento zisk je výkopen četnými kolegiemi úvodními (10 hodin), na něž doplatilo zejména římské právo. Dobrého je tu trochu mnoho, ale je to rys doby a snad i vliv Třetí říše, kde se dnes opět na tyto věci klade obzvláštní důraz. Rakousko se tak v jisté formě vrací k tomu, co mělo r. 1810.

Praktická cvičení, jež byla v Rakousku zavedena vědomě jako součástka boje proti nesevdomitým repetitorům, osvědčila se patrně tak, že i v nové úpravě jest jim popřáno místo vý-

značné. Cvičení řečnické, které u nás málem padlo za obět úspornému systému, je předsáno jako povinné. Nepatrný náklad, jehož si takovéto drobné reformy vyžádají, nebude snad na překážku, aby i naše reforma k této pro budoucího praktického právníka důležité věci přihlédla. Ve »Všehrdu« setkává se tato otázka s velikým porozuměním, jak je nejlépe patrné z vydání pěkné knížky prof. Hurta.

Nejméně reformou bylo provedeno na obsahu studijního řádu pro obor judičiální. Fakticky nastává tu radikální zkrácení studijní doby, jež dosud přeci jen ve skutečnosti mohla obsahovati pět semestrů.

Schvalovati dlužno, že se podržuje pro právníka studium věd státních (politických), dokonce ve stupňovaném rozsahu. Rakousko zůstává tu věrno své staré tradici. Do tohoto oddílu je zařazena obligatorně právní filosofie; tu však bude možno zaujmouti definitivní stanovisko teprve, dojde-li i k reformě řádu rigorosního.

Nová československá živnostenská politika.

Dr. František Potužil (Praha).

(Dokončení.)

B. Program pro nejbližší budoucnost.

Netřeba snad zdůrazňovati, že tím, co bylo u nás za krise vykonáno v živnostenské politice, nejen, že nebylo vyhověno všem požadavkům živnostnictva, nýbrž nebylo ani zdaleka vykonáno to, co by bylo v zájmu celkového hospodářství. Vládní program živnostensko-politický, který dosud vypracován nebyl, bude se — ve zkratce podáno — inspirovati nutně aspoň těmito náměty na obrodu živnostenského podnikání:

1. Především bude asi pokračováno v dosavadě započatém díle. Úkoly, které zde stát očekávají, jsou tudíž hlavně: vydatná reforma zákona o prodeji zboží za jednotné ceny; příp. novelisace vlád. nař. č. 162/35 o dočasných omezeních v podnikání se zřetelem na zkušenosti, jichž bude nabyto; provedení rozumné uzavěry živností; v oboru soutěžního práva bylo již vypracováno několik osnov o výprodejích, jejichž zdárné projednání naráží na potíže spjaté s nesnadnou definovatelností nekalých výprodejů.

2. Již delší dobu se pocituje nepřiměřenost platného živnostenského řádu (zákona), jehož částečnou úpravu má přinést chystaná t. zv. *malá živnostenská novela*, sledující v podstatě